

Rapport fra ophold på Det Danske Institut i Athen, 2.2.-1.3. 2024.

Formålet med mit ophold var at identificere samt om muligt interviewe grækere, der havde kontakter med dissidenter i Østblokken under den kolde krig. Baggrunden herfor var, at jeg i forbindelse med mit overordnede forskningsprojekt, ”Western Contacts with Soviet Bloc Dissidents during the Cold War”, var begyndt at undre mig. Jeg har identificeret personer eller grupper i stort set alle ’vestlige’ lande, der var involveret i støtte til og kontakter med dissidenter i Østblokken, men ét land glimrede ved sit fravær: Grækenland. Jeg ønskede derfor at finde ud af, om det virkelig kunne passe, at (stort set) ingen grækere var involveret i kontakter med dissidenter i Østblokken. Mysteriet blev ikke mindre af, at der i Grækenland eksisterede en række af de faktorer, der typisk i andre lande bidrog til at individer støttede eller søgte kontakt med østblokdissidenter: et eurokommunistisk parti (Indre KKE), en såkaldt uafhængig fredsbevægelse, et Moskva-tro kommunistparti (hvilket i andre vestlige lande ofte ansporede grupper og individer til at støtte dissidenter), en fagbevægelse hvoraf i det mindste visse dele kunne have forventes at give udtryk for støtte til Solidarność i Polen - for blot at nævne nogle eksempler.

At identificere vesterlændinge, der begav sig ud på ’subversive’ rejser, med henblik på at møde østdissidenter, er en tidskrævende opgave. Der var typisk tale om individer, der afholdt sig fra at råbe højt om hvad de foretog sig. At identificere dem indebærer derfor, at man snakker med vidende personer, der er fortrolige med de relevante miljøer, og kan guide videre til andre osv., indtil man - måske! - er heldig, og finder frem til tidligere dissidentstøtter, der kan og vil lade sig interviewe. En stor del af min tid i Athen gik derfor med forsøg på at skabe kontakter med forskere, eksperter, aktivister, journalister og andre, der kunne tænkes at hjælpe mig i mit forehavende. I den proces har jeg haft mange spændende og inspirerende samtaler. De har bekræftet mit umiddelbare indtryk, nemlig at græske kontakter med østdissidenter var yderst begrænsede, og har samtidig bidraget til at kaste lys over og forklare denne situation. Et besøg på ASKI-arkivet blev, takket være to uhyre hjælpsomme arkivarer, udbytterigt. Et besøg på l'École française d'Athènes bidrog ligeledes til, at jeg kom videre med projektet. En væsentlig grund til, at jeg kan betragte opholdet i Athen som en succes var, at det rent faktisk lykkedes mig at identificere og gennemføre interviews med tre journalister, der i 1980'erne rejste østpå med henblik på at møde dissidenter, og som vitterlig traf dem. Hertil kommer, at jeg fik knyttet flere spændende faglige kontakter, som forhåbentlig kan opretholdes og videreudvikles fremover. Jeg har en klar forventning om, at det indsamlede (primært mundtlige) materiale i et eller andet omfang vil kunne indgå i en eller flere af de publikationer, jeg forbereder om vestlige kontakter med østdissidenterne. Det kan tilføjes, at jeg langt fra blev færdig med at følge op på diverse spor, og jeg håber, at jeg på et tidspunkt får mulighed for at vende tilbage til DIA.

Afslutningsvis skal det understreges, at uden Det Danske Institut i Athen ville mit ophold ikke have givet nogen mening. Mogens Pelt ydede et altafgørende bidrag, idet han generøst satte mig i forbindelse med en række personer, der kom til at spille en helt central rolle for opholdets succes. Herudover skabte DIA glimrende rammer for mit arbejde. Man gik aldrig forgæves, når man kontaktede DIAs ansatte m.m.: hver gang, der var behov for det, blev der ydet venlig og effektiv støtte til såvel fagligt relevante som mere praktiske eller kulturelle formål. Desuden var jeg så heldig at kunne nyde godt af givtige og oplysende samtaler med de to andre Herefondos februar-’fellows’, John Lund og Cathrine Heyde-Petersen.

Alt i alt blev mit DIA-ophold særdeles behageligt og udbytterigt. Mange tak for det!